

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๒

๑. ธรรมดว่า พวกลัศตว์ดิรัจฉานเหล่านั้น ชื่อตรง ไม่คดโกง ส่วนพวกมนุษย์ ใจคิดอย่างหนึ่ง ปากพูดอีกอย่างหนึ่ง เพราะเหตุนั้นแล (นายเปสสะ บุตรของนาย ความญข้าง) จึงกล่าวว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แท้จริง ชั้นที่ ๕ คือพวกมนุษย์นี้ รกชฎุ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชั้นที่ ๕ คือ พวกลัศตว์เลี้ยงนี้ ตื่น ๆ สุนัขนั้น ตายแล้วบังเกิด ในภพดาวดึงษ์ มีนางฟ้า ๑,๐๐๐ แวดล้อมแล้ว ได้เสวยสมบัติมากมาย เพราะมีความ เห็นตรง เพราะไม่คดโกงนั้น ด้วยประการฉะนี้ ๆ เมื่อเทพบุตรนั้นกระซิบใกล้หูของ ใคร ๆ เสียงย่อมดังไปไกลถึงสถานที่ ๑๖ โยชน์ ส่วนเสียงพูดปกติ ย่อมกลบเทพนคร ซึ่งมีประมาณหมื่นโยชน์ทั้งสิ้น ๆ เพราะเหตุนั้นแล เทพบุตรนั้น จึงได้นามว่าโฆสก- เทพบุตร ๆ ถ้ามว่า ก็อันิสงส์นี้เป็นผลของอะไร ๆ ตอบว่า เป็นผลของการหา ด้วยความรักในพระปัจเจกพุทธเจ้า ๆ เทพบุตรนั้นดำรงอยู่ในภพดาวดึงษ์นั้นได้ไม่นาน ก็จติ ฯ

ความจริงพวกเทพบุตรย่อมจติจากเทวโลก เพราะเหตุ ๔ อย่าง คือ เพราะ ลิ่นอายุ ๑ เพราะลิ่นบุญ ๑ เพราะลิ่นอาหาร ๑ เพราะความโกรธ ๑ ฯ ในเหตุ ๔ อย่างนั้น เทพบุตรองค์ที่ทำบุญกรรมไว้มาก เกิดขึ้นในเทวโลก ดำรงอยู่ตลอดชั่วอายุ แล้วก็บังเกิดในเทวโลกชั้นสูง ๆ ขึ้นไป อย่างนี้ชื่อว่า จติเพราะลิ่นอายุ ฯ เทพบุตรองค์ใด ทำบุญไว้น้อย บุญนั้นของเทพบุตรองค์นั้น ย่อมลิ่นไปในกลางคั่นนั้นเอง เหมือนข้าว เปลือกที่ใส่ไว้ในฉางหลวงเพียง ๔ - ๕ ทะนาน หมดไปเร็วพลัน ฉะนั้น เทพบุตรนั้น ย่อมทำกาละเสียในกลางคั่นนั้นเอง อย่างนี้ชื่อว่า จติเพราะลิ่นบุญ ฯ เทพบุตรอื่นอีก มัวบริโภคคามคุณอยู่ ไม่บริโภคอาหาร เพราะหลงลืมสติ มีร่างกายอ่อนบอบช้ำย่อมทำ กาละ อย่างนี้ ชื่อว่าจติเพราะลิ่นอาหาร ฯ เทพบุตรอื่นอีกอดทนสมบัติของผู้อื่นไม่ได้

โกรธเคืองแล้วทำกาละอย่างนี้ชื่อว่า จูติเพราะความโกรธ ฯ ก็โสมสกเทพบุตรนี้ มัวบริโภคน้ำ
กามคุณอยู่หลงลืมสติ จึงจูติเพราะสิ้นอาหาร ฯ ก็แลครั้นจูติแล้วจึงได้ถือปฏิสนธิในท้อง
หญิงงามเมืองในพระนครโกสัมพี ฯ

๒. ในวันที่ ๘ พระเถระเมื่อจะไปภายในบ้าน มิได้พาสามเณรนั้นไปพร้อมกับ
พระสงฆ์ ฯ เพราะเหตุไร ฯ เพราะการห่มจีวรและการถือบาตรก็ดี อิริยาบถก็ดี
ของสามเณรนั้น ยังไม่น่าเลื่อมใสก่อน อีกอย่างหนึ่ง วัตรที่สามเณรจะต้องกระทำแก่
พระเถระในวิหาร ก็มีอยู่ และแม้พระเถระ เมื่อพระสงฆ์เข้าไปภายในบ้านแล้ว ก็เที่ยว
ไปตลอดทุกวิหาร กวาดสถานที่ที่ยังมิได้กวาด ตั้งน้ำฉันทน้ำใช้ไว้ในภาชนะเปล่าทั้งหลาย
เก็บเตียงตั้งเป็นต้นที่เก็บไว้ไม่ดี แล้วจึงเข้าบ้านภายหลัง อีกอย่างหนึ่ง พระเถระคิด
ว่า พวกเดียรถีย์เข้าไปยังวิหารว่าง อยาได้พูดว่า ท่านทั้งหลายจงดู สถานที่ที่เหล่า
พระสาวกของพระสมณโคดมนั่งแล้ว ดังนี้เป็นต้น จึงจัดแจงวิหารทั้งสิ้น แล้วเข้าบ้าน
ภายหลัง เพราะฉะนั้น ถึงในวันนั้น พระเถระก็ให้สามเณรนั้นนั้นแหละถือบาตรและ
และจีวรเข้าไปบ้านสายกว่า (ทุกวัน) ฯ สามเณรเดินไปกับพระอุปัชฌาย์ ในระหว่าง
ทาง เห็นเหมืองน้ำ ถามว่า ท่านครับ นี่ชื่ออะไร ฯ พระเถระตอบว่า ชื่อว่าเหมืองน้ำ
สามเณร ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. ตีรจฉานา นามเตเต อุษุชาติกา โหนติ อุกุฎฐิลา มนุสฺสา ปน อณฺเฏ ททเยน
จิเนเตนติ อณฺเฏ มุเขน กเถนติ เตเนวาท คหณํ เหนฺตํ ฆนฺเต ยทิทํ มนุสฺสา อุตฺตานํ เหนฺตํ
ฆนฺเต ยทิทํ ปสฺสวติ ฯ อิติ โส ตาย อุษุทิกุจิตาย อุกุฎฐิตาย กาลํ กตฺวา ตาวตีสภวเน
นิพฺพตฺโต อจฺฉราสหสฺสปริวฺโต มหาสมฺปตฺตี อณุโภสิ ฯ ตสฺส กสฺสจि กณฺณมฺมุเล
มนฺตยนฺตสฺส สทฺโท สเฬสโยชนฺณจฺานํ ฝรติ ปกติกถาสทฺโท ปน สกฺลํ ทสโยชนสหสฺสํ
เทวนครํ ฉาเทติ ฯ เตเนวสฺส โสสกเทวปฺตฺโตติ นามํ อโหสิ ฯ กสฺส ปเนส นิสฺสนุโห
ติ ปจฺเจกพฺพุเช เปเมน ฎกฺกรณสฺส ฯ โส ตตฺถ น จิรํ จตฺวา จวิ ฯ

เทวโลกโต ทิ เทวปฺตฺตา อายุกฺขเยน ปุณฺณกฺขเยน อาหารกฺขเยน โโกเปนาติ
จตฺตุหิ การเณหิ จวนฺติ ฯ ตตฺถ เยน พหุํ ปุณฺณกมฺมํ กตํ โหติ โส เทวโลก อฺุปฺช
ชิตฺวา ยาวตายุกํ จตฺวา อฺุปรฺปริ นิพฺพตฺตติ เอวํ อายุกฺขเยน จวติ นาม ฯ เยน ปรีต
ตํ ปุณฺณํ กตํ โหติ ตสฺส ราชโกฏฺฐจาการเ ปกฺขิตฺตํ จตฺตฺปญฺจนาพิมตฺตํ วิย ฐณฺณํ อญ
ตฺราว ตํ ปุณฺณํ ชียติ อญฺตฺราว กาลํ กโรติ เอวํ ปุณฺณกฺขเยน จวติ นาม ฯ อปฺโร
กามคฺุณเ ปรีกฺุณฺชมาโน สติสมฺโมเสน อาหารํ อปรีกฺุณฺชิตฺวา กิลนฺตกาโย กาลํ กโรติ
เอวํ อาหารกฺขเยน จวติ นาม ฯ อปฺโร ปรสฺส สมฺปตฺตี อสหนฺโต กุชฺฉิตฺวา กาลํ ก
โรติ เอวํ โโกเปน จวติ นาม ฯ อยํ ปน กามคฺุณเ ปรีกฺุณฺชนฺโต มฺุฏฺจสฺสติ พุตฺวา อา
หารกฺขเยน จวติ ฯ จวิตฺวา จ ปน โกสมฺพิยํ นครโสภินิยา กุจฺฉิสฺมี ปฏฺิสนฺธี คณฺหิ ฯ

(ธมฺมปทฺฐกถาย พุติโย ภาโค/หน้า ๑๒ - ๑๓)

๒. เถโร อฏฺุจเม ทิวเส อนฺโตคามํ คจฺฉนฺโต ตํ อาทาย ฎิกฺขุสงฺเขน สทฺธี
น อคมาสิ ฯ กิการณา ? น ตาวสฺส จีวรปตฺตคฺคคณฺหานิ วา อิริยาปโถ วา ปาสาทิกโ
โหติ อปิจ วิหารเ เถรสฺส กตฺตพฺพวตฺตํ อตฺถิ เถโรปิ จ ฎิกฺขุสงฺเข อนฺโตคามํ

ปวิฏฺเฐ สกฺลวิหารํ วิจฺรณฺโต อสฺมมฺภูจฺภูจฺจํ สฺมมชฺชิตฺวา ตฺวจฺฉภาชเนสุ ปานีเยปฺริ-
 โภชนียานิ อุปฺภุจเปตฺวา ทฺนฺนิกฺขิตฺตฺตานิ มญฺจปীจาทินิ ปฏฺฐิสฺสเมตฺวา ปจฺฉา คามํ
 ปวิสฺติ อปฺปิจ ติตฺถิยา ตฺวจฺฉวิหารํ ปวิสฺติวา ปสฺสถ สฺมณฺสฺส โคตมสฺส สฺวากานํ
 นิสินฺนฺภูจฺจานานีติ วตฺตํ มา สภีสุตฺติ สกฺลวิหารํ ปฏฺฐิชคฺคิตฺวา ปจฺฉา คามํ ปวิสฺติ
 ตสฺมา ตํ ทิวสฺสปี สามเณเรเนว ปตฺตจิวรํ คาทาเปตฺวา ทิวาตรํ คามํ ปาวิสฺสิ ฯ
 สามเณโร อุปชฺฌาเยน สหฺธี คจฺฉนฺโต อนฺตรามคฺเค มาติกํ ทิสฺวา ฆนฺเต อิทํ กิณฺหา-
 มาติ ปุจฺฉิ ฯ มาติกา นาม สามเณราติ ฯ (ธมฺมปทฺฏกฺกาย จตฺตฺโต ภาโค/หน้า ๓๓)